

จิตรกรรมค่าต่างแสงกับความรู้อีกสงบแบบเหนือจริง เนื้อหาวัตถุในพิธีกรรมพุทธศาสนา

Chiaroscuro and Serenity Within Surrealistic Painting in The Subject Matter of Buddhism Ritual Object

ณัฐ ล้ำเลิศ

นักศึกษาปริญญาโท คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาศิลปกรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

Nat Lamkert

Fine Arts of Faculty Humanities and Social Sciences
Bansomdejchaopraya Rajabhat University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาค่าต่างแสงในงานจิตรกรรม
กับความรู้อีกสงบ 2) ศึกษาความเหนือจริงในงานจิตรกรรม และ 3) สร้างสรรค์
ผลงานจิตรกรรมค่าต่างแสงกับความรู้อีกสงบแบบเหนือจริงเนื้อหาวัตถุ
ในพิธีกรรมพุทธศาสนาด้วยกลวิธีระบายสีน้ำมันบนผ้าใบ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่
ผู้เชี่ยวชาญทางด้านศิลปะ จำนวน 3 ท่าน คัดเลือกโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง
(Purposive random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ภาพจิตรกรรม
ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 4 ชิ้น เก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านศิลปะ โดยใช้
เทคนิคเดลฟายประยุกต์ (Delphi Applied Technique)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ค่าต่างแสงในงานจิตรกรรมที่ให้ความรู้สึกสงบ แสงต้องเป็นแสงที่นุ่มนวลไม่จัดเกินไป ให้เป็นแสงที่มาจากแสงเทียน เพื่อช่วยสร้างบรรยากาศให้เกิดความรู้สึกสงบ และมีศรัทธาในพุทธศาสนา อันเป็นสัญลักษณ์ในเรื่องของความดีงาม ปัญญา หรือทางออกแห่งปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ปริมาณของแสงให้มีพื้นที่น้อยกว่าพื้นที่ที่เป็นความมืด และจัดแสงให้อยู่ในจุดเดียวกันเพื่อลดความรู้สึกเคลื่อนไหว โดยการไล่โทนสีของแสงจากอ่อนไปสู่แก่ เพื่อลดความขัดแย้งและสร้างความกลมกลืนของน้ำหนัก

2. ความเหนือจริงในงานจิตรกรรม สามารถสร้างขึ้นได้โดยการจัดวางวัตถุในพิธีกรรมพุทธศาสนาให้อยู่ท่ามกลางบรรยากาศและเรื่องราวที่จินตนาการขึ้นมา คือ ให้อยู่อยู่บนน้ำ หรือสร้างเป็นภาพลวงตา เปลี่ยนขนาดของรูปทรงวัตถุที่มีขนาดเล็กทำให้ใหญ่ขึ้น และวัตถุใหญ่ดูเล็กลง อีกทั้งใช้วิธีสร้างภาพสะท้อนบนผิวของวัตถุที่มันวาว เช่น เรื่องราวเกี่ยวกับพุทธศาสนา

3. การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมค่าต่างแสงกับความรู้สึกสงบแบบเหนือจริงเนื้อหาวัตถุในพิธีกรรมพุทธศาสนา ด้วยกลวิธีสีน้ำมันบนผ้าใบ ใช้วิธีการรองพื้นด้วยสีน้ำมันและระบายสีจากแก่ไปอ่อน และใช้กลวิธีระบายเรียบโดยไม่ให้เกิดรอยฝีแปรง เพื่อให้เกิดความรู้สึกนุ่มนวล การใช้เส้นให้ใช้เส้นตรงและเส้นโค้งเป็นโครงสร้างหลักเพื่อให้เกิดความรู้สึกสงบ นิ่ง และไม่ให้เกิดเส้นรอบนอกรูปทรง ใช้วิธีการสร้างรูปทรงเปิดเข้าสู่พื้นหลัง เพื่อให้เกิดการประสานกลมกลืนระหว่างรูปกับพื้น การจัดภาพวัตถุในพิธีกรรมพุทธศาสนาให้ใช้มุมมองหลายระดับคือ ระดับสายตา ระดับต่ำกว่าสายตา และระดับสูงกว่าสายตา

คำสำคัญ : ค่าต่างแสง, จิตรกรรมเหนือจริง, วัตถุในพิธีกรรมพุทธศาสนา, ความรู้สึกสงบ

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to study chiaroscuro in the painting and serenity 2) to study the surreal aspects in paintings and 3) to create the Chiaroscuro and Serenity within Surrealistic Painting in the Subject Matter of Buddhism Ritual Object in oil on canvas. The samples included three art specialists using purposive sampling random. The study tools are four pieces of paintings created by the researcher. Data were collected from art specialists and academicians by using Delphi Applied Technique.

The findings revealed as follows:

1. Chiaroscuro in painting with serenity feeling should be gentle light as candle light. This could create serene atmosphere and religious faith that were the symbol of virtue, intellect and dilemma. The quality of light was less than the dark area. Lighting must be in the same spot in order to decrease the feeling of movement. by shading from light to dark in order to decrease the contrast and create harmony.

2. Surrealistic aspects in paintings was made by arranging the sacred object within the atmosphere and imaginative subject matter, as floating on water, making the illusion, changing the size of objects or creating reflective picture on shiny object surface.

3. Creating Chiaroscuro and Serenity within Surrealistic Painting in the Subject Matter of Buddhism Ritual Object in oil on canvas. The procedure was painting with oil color and painted from dark to light. Moreover flat coloring without brushstroke to create softness. The straight lines and curves were used as the main structure in order to create the serenity, and to make the outline of the figures was prohibited. Opening figure into background helped created harmony between figure and ground. The composition of the figure should emphasize by different eye's level which included human's eyes view, worm's eyes view and bird's eyes view.

Keywords : Chiaroscuro, Surrealistic Painting, Buddhism Ritual Object, Serenity

บทนำ

ลักษณะของสังคมไทยเป็นสังคมที่มีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศไทยนับถือศาสนาพุทธเป็นหลัก โดยยึดหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตอยู่บนหลักคำสอนของพุทธศาสนาในการแก้ไขปัญหาต่างๆ และสร้างความเป็นเอกภาพให้กับสังคมไทยมาอย่างยาวนาน ซึ่งหากย้อนไปในอดีต พุทธศาสนามีความเกี่ยวข้องกับสังคมชาวไทยตั้งแต่สมัยก่อนที่ชนชาติไทยมีประวัติศาสตร์อันชัดเจน ชาวไทยก็ได้นับถือพระพุทธศาสนาต่อเนื่องมาโดยตลอด

จากประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน และความเชื่อในหลักปฏิบัติของพุทธศาสนา จึงทำให้ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติของคนไทย และเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่ง ในการให้ความช่วยเหลือและมอบสิ่งที่ดีงามต่อสังคมไทยมาตลอด โดยเฉพาะสังคมชนบทที่จัดว่าเป็นโครงสร้างที่สำคัญที่สุดของสังคมไทย เพราะมีค่านิยมในเรื่องความดีงามทางศาสนาเป็นตัวควบคุมความประพฤติทางสังคม โดยพุทธศาสนามีส่วนช่วยในการกล่อมเกลাজิตใจและสร้างอริยาศัยของคนไทยให้เป็นคนดีที่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ซึ่งอริยาศัยคำสอนที่เกี่ยวข้องกับการทำบุญทำทาน รวมถึงความเชื่อในกฎแห่งกรรมที่ว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว หากทำผลบุญไว้มาก ตายไปก็จะได้รับผลบุญนั้นตามมา นอกจากนั้นพุทธศาสนายังทำคนไทยมีนิสัยช่วยเหลือกันและกัน อันเป็นสังคมของญาติมิตรโดยแท้ เช่น ในการทำพิธีกรรมต่างๆ อย่างพิธีบวชนาค หรือการขึ้นบ้านใหม่ ชาวบ้านในละแวกนั้นจะมาช่วยเหลือในสิ่งที่ตนเองสามารถทำได้ อีกทั้งพุทธศาสนายังสอนให้คนไทยเป็นคนมีความอ่อนน้อมถ่อมต่อผู้อาวุโส เห็นได้จากขนบธรรมเนียมประเพณีที่ปฏิบัติกันมา ผู้อ่อนอาวุโสต้องเคารพนับถือและแสดงกริยามารยาทอ่อนน้อมถ่อมตนต่อผู้มีอาวุโสมากกว่า

จากที่กล่าวมานี้ย่อมแสดงให้เห็นชัดเจนว่าพุทธศาสนามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสังคมไทย เพราะทำให้เกิดแบบแผนที่ปฏิบัติทางศาสนา ที่เรียกว่า พิธีกรรม หรือ ศาสนพิธี ซึ่งกิจกรรมทางสังคมทั้งหมดของประชาชนโดยทั่วไป จะมีพิธีกรรมทางพุทธศาสนาเกี่ยวข้องอยู่เสมอ เช่น การเกิด การตาย การบวช การทำบุญในวันสำคัญต่างๆ พุทธศาสนาและพิธีกรรมจึงเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินควบคู่กันมาโดยตลอด ดังที่ทองดี สุรเตโช ได้กล่าวว่า ถ้าเปรียบศาสนาเหมือนกับต้นไม้ ศาสนพิธีเปรียบได้กับเปลือกนอกของต้นไม้ ตัวสังขารคือคำสอนที่เป็นหลักปฏิบัติทางศาสนา เปรียบได้กับแก่นไม้ ทั้งเปลือกทั้งแก่นไม้ย่อมมีประโยชน์ต่อต้นไม้เท่าๆ กัน หากมีแก่นไม่มีเปลือกห่อหุ้ม ต้นไม้นั้นก็จะอยู่ไม่ได้ หรือมีแต่เปลือกอย่างเดียว แก่นไม่มีหรือแก่นมีแต่เล็กเรียวเกินไปเพราะเปลือกหนามาก ต้นไม้นั้นก็ให้ประโยชน์น้อย ดังนั้น ต้นไม้จึงต้องมีทั้งแก่นและเปลือกเพื่ออาศัยซึ่งกันและกัน หากถึงคราวจะใช้ทำประโยชน์จริงๆ ค่อยกะเทาะเปลือกนอกออก นำเฉพาะแก่นเท่านั้นไปใช้ จึงจะได้รับประโยชน์จากต้นไม้นั้นที่แท้จริง (ทองดี สุรเตโช, 2551 : 22) พิธีกรรมจึงเป็นองค์ประกอบภายนอกที่ห่อหุ้มแก่นของศาสนา ที่เรียกว่า สังขารมรรควั ซึ่งหากนำแก่นแท้ของศาสนาไปใช้ในการสอนอาจจะเป็นเรื่องยาก จึงควรเริ่มต้นจากเปลือกนอกเสียก่อน เพราะเป็นเรื่องที่เข้าใจได้ง่าย ดังนั้น พิธีกรรมจึงเปรียบเสมือนทางผ่านเพื่อให้เข้าถึงแก่นแท้ของหลักธรรม โดยแฝงไว้ด้วยปรัชญาชีวิต ปรัชญาธรรม คุณธรรม ทำให้ผู้ปฏิบัติเกิดความสบายใจ เบิกบานใจ และทำให้สังคมมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

พิธีกรรมทางพุทธศาสนาที่พบเห็นได้โดยทั่วไป สามารถแบ่งออกเป็น 3 หมวดหมู่ คือ 1) กุศลพิธี เป็นการบำเพ็ญกุศลเกี่ยวกับการบำเพ็ญสร้างสติปัญญา เพื่อสร้างประโยชน์ให้แก่ตน ได้แก่ พิธีเวียนเทียนในวันสำคัญทางศาสนา พิธีทำวัตรสวดมนต์ เป็นต้น 2) บุญพิธี เป็นพิธีการทำบุญที่เกี่ยวข้องในครอบครัว

เป็นประเพณีที่เกี่ยวกับชีวิตคนทั่วไป แบ่งออกเป็นสองประเภท คือ ทำบุญงานมงคล และทำบุญงานอวมงคล เช่น พิธีทำบุญเลี้ยงพระ พิธีทำบุญวันเกิด พิธีมงคลสมรส พิธีเผาศพ เป็นต้น 3) ทานพิธี คือพิธีถวายทานต่างๆ เป็นการถวายวัตถุที่ควรให้เป็นทานแก่พระภิกษุ ได้แก่ พิธีตักบาตร พิธีตักบาตรเทโว พิธีถวายสังฆทาน พิธีทอดผ้าป่า พิธีทอดกฐิน เป็นต้น ซึ่งพิธีกรรมต่างๆ เหล่านี้ ล้วนแต่มีสาระตั้งอยู่ที่การเสริมสร้างความดีงาม และความบริสุทธิ์ของผู้ร่วมพิธีกรรมเป็นพื้นฐาน

จากการที่ผู้วิจัยได้มีความผูกพันและใกล้ชิดกับสังคมไทยในชนบทตั้งแต่วัยเด็ก ทำให้เกิดความประทับใจในค่านิยมของคนในสังคมไทยชนบท ที่เป็นสังคมที่มีความเอื้ออาทร อยู่กันอย่างพี่น้อง เคารพผู้สูงอายุ และยึดมั่นในจารีตประเพณีทางพระพุทธศาสนา จึงนำเรื่องราวพิธีกรรมทางพุทธศาสนามาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม โดยถ่ายทอดผ่านหุ่นนิ่งที่ใช้ประกอบพิธีกรรมทางพุทธศาสนา ซึ่งนำเฉพาะรูปทรงที่เรียบง่าย เป็นรูปทรงที่มองเห็นเด่นชัดและใช้ในมงคลพิธี และมีความมันวาว เช่น บาตรพระ ชันเงิน ชันทองเหลือง และพานรอง เป็นต้น และเน้นแสงสว่างที่วัตถุให้ดูเกินจริง ตามความคิด ฝันของผู้วิจัย อีกทั้งกำหนดให้วัตถุมีขนาดที่ใหญ่เต็มพื้นที่ภาพ เพื่อต้องการสื่อความหมาย อารมณ์ ความรู้สึก และแนวคิด ตามหลักการของทฤษฎีเน้นอารมณ์ (Emotionalism) ที่ไม่ได้เน้นการแสดงความจริง แต่เน้นอารมณ์ในภาพเป็นหลัก ผู้วิจัยจึงนำรูปแบบการใช้ค่าต่างแสง (Chiaroscuro) มาเป็นแนวทางสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม โดยค่าต่างแสงจะแสดงการตัดกันของความมืดกับความสว่าง ส่วนที่สำคัญหรือจุดเด่นของภาพจะมีความชัดเจนอันเกิดจากแสงสว่าง ส่วนที่เป็นจุดรองของภาพจะมีระดับของความสว่างที่น้อยลง อีกทั้งค่าต่างแสง สามารถเร้าอารมณ์ความรู้สึกของผู้ชมได้ด้วยคุณค่าแห่งความอ่อน

แก่ของแสงเงาในในงานจิตรกรรม และสร้างบรรยากาศแห่งความสงบและความศรัทธา ที่สื่อในเรื่องราวของศาสนาได้ดียิ่งขึ้น

นอกจากนั้น ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของศิลปะลัทธิเหนือจริง (Surrealist) มาเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างสรรค์ผลงาน โดยศิลปะลัทธิเหนือจริงจะให้ความสำคัญอยู่กับการแสดงออกของจิตใต้สำนึกอย่างอิสระ ซึ่งมีทั้งความฝัน อารมณ์ และจินตนาการ ทำให้การสร้างสรรค์ผลงานมีอิสระมากขึ้น และสื่อความหมายได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

จากข้อมูลข้างต้น นับว่าเป็นข้อมูลที่สำคัญ ที่ส่งผลต่อการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมค่าต่างแสงแบบเหนือจริง เนื้อหาวัตถุในพิธีกรรมทางพุทธศาสนา โดยถ่ายทอดจากประสบการณ์ของผู้วิจัย เพื่อต้องการแสดงออกถึงคุณค่าของศาสนาสะท้อนความเชื่อ ความศรัทธาในพระพุทธศาสนาของคนสังคมไทย รวมทั้งสะท้อนคุณค่าทางสุนทรียภาพที่เปี่ยมด้วยความสงบสุข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาค่าต่างแสงในงานจิตรกรรมกับความรู้สึกสงบ
2. เพื่อศึกษาความเหนือจริงในงานจิตรกรรม
3. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมค่าต่างแสงกับความรู้สึกสงบแบบเหนือจริง เนื้อหาวัตถุในพิธีกรรมพุทธศาสนา ด้วยกลวิธีสีน้ำมันบนผ้าใบ

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านศิลปะ มีคุณสมบัติดังนี้ 1) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทางด้านศิลปะอย่างน้อย 10 ปี 2) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการจัด

การเรียนการสอนทางด้านศิลปะในระดับอุดมศึกษา และ 3) มีการเผยแพร่ผลงานเกี่ยวกับจิตรกรรมไม่น้อยกว่า 10 ครั้ง และเป็นที่ยอมรับ

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านศิลปะจำนวน 3 ท่านคัดเลือกโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive random sampling) คือ รศ.ศาสตราจารย์ สุรพงษ์ สมสุข ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พิสิษฐ์ พันธุ์เทียน และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ไพโรจน์ ว่างบอน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ค่าต่างแสง, ความเหนือจริง, การจัดองค์ประกอบและความรู้สึกสงบ

ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลงานจิตรกรรมค่าต่างแสงกับความรู้สึกสงบแบบเหนือจริงเนื้อหาวัตถุในพิธีกรรมพุทธศาสนา จำนวน 4 ภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) ผลงานจิตรกรรม และ 2) แบบสัมภาษณ์ ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือและวิธีการหาคุณภาพเครื่องมือดังนี้

1. ผลงานจิตรกรรมค่าต่างแสงกับความรู้สึกสงบแบบเหนือจริงเนื้อหาวัตถุในพิธีกรรมพุทธศาสนา จำนวน 4 ภาพ ซึ่งมีชื่อภาพดังนี้ ภาพที่ 1 วัตถุแห่งความศรัทธา 1, ภาพที่ 2 ภาพสะท้อนแห่งความศรัทธา 1, ภาพที่ 3 วัตถุแห่งความศรัทธา 2, ภาพที่ 4 ภาพสะท้อนแห่งความศรัทธา 2

ภาพที่ 1. ภาพสะท้อนแห่งความศรัทธา 1, 2553, สีน้ำมันบนผ้าใบ, 100 x 90 ซม.

ภาพที่ 2. วัตถุแห่งความศรัทธา 1, 2553, สีน้ำมันบนผ้าใบ, 100 x 90 ซม.

ภาพที่ 3. วัตถุแห่งความศรัทธา 2, 2553, สีน้ำมันบนผ้าใบ, 105 x 100 ซม.

ภาพที่ 4. ภาพสะท้อนแห่งความศรัทธา 2, 2553, สีน้ำมันบนผ้าใบ, 110 x 110 ซม.

2. แบบสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

เป็นรายบุคคล ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างข้อคำถามแบบมีโครงสร้าง ใช้ร่วมกับการเก็บข้อมูลด้วยเทคนิคเดลฟายประยุกต์ (Delphi Applied Technique) โดยรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ 3 รอบ

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “จิตรกรรมค่าต่างแสงกับความรู้สึกสงบแบบเหนือจริงเหนือวัตถุในพิธีกรรมพุทธศาสนา” ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือเป็นผลงานจิตรกรรม 4 ชิ้นเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาแสดงความคิดเห็นด้วยวิธีการแบบเดลฟายประยุกต์ และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ จำนวน 4 ชิ้น ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ การพัฒนาสร้างสรรค์ผลงานสามารถสรุปประเด็นได้ดังนี้

1. ค่าต่างแสงในงานจิตรกรรมที่ให้ความรู้สึกสงบ พบว่า แสงต้องเป็นแสงที่นุ่มนวลไม่จัดเกินไป โดยเป็นแสงที่มาจากแสงเทียน เพื่อช่วยสร้างบรรยากาศให้เกิดความรู้สึกสงบ และมีศรัทธาในพุทธศาสนา อันเป็นสัญลักษณ์ในเรื่องของความดีงาม ปัญญา หรือทางออกแห่งปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ปริมาณของแสงให้มีพื้นที่น้อยกว่าพื้นที่ที่เป็นความมืด และจัดแสงให้อยู่ในจุดเดียวกันเพื่อลดความรู้สึกเคลื่อนไหว โดยการไล่น้ำหนักของแสงจากอ่อนไปสู่แก่ เพื่อลดความขัดแย้งและสร้างความกลมกลืนของน้ำหนัก

2. ความเหนือจริงในงานจิตรกรรม พบว่า สามารถสร้างขึ้นได้โดยการจัดวางวัตถุในพิธีกรรมพุทธศาสนาให้อยู่ท่ามกลางบรรยากาศและเรื่องราวที่จินตนาการขึ้นมา คือ ปล่อยให้ลอยอยู่บนน้ำ หรือสร้างเป็นภาพลวงตา เปลี่ยนขนาดของรูปทรง วัตถุที่มีขนาดเล็กทำให้ใหญ่ขึ้น และวัตถุใหญ่ดูเล็กลง อีกทั้งใช้วิธีสร้างภาพสะท้อนบนผิวของวัตถุที่มันวาว

3. การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมค่าต่างแสงกับความรู้สึกสงบแบบเนื้อจริงเนื้อหาวัตถุในพิธีกรรมพุทธศาสนา ด้วยกลวิธีสีน้ำมันบนผ้าใบพบว่า ใช้วิธีการรองพื้นด้วยสีน้ำมันและระบายสีจากแก๊วไปอ่อน และใช้กลวิธีระบายเรียบโดยไม่ให้เกิดรอยฝีแปรง เพื่อให้เกิดความรู้สึกนุ่มนวล การใช้เส้นให้ใช้เส้นตรงและเส้นโค้งเป็นโครงสร้างหลักเพื่อให้เกิดความรู้สึกสงบนิ่ง และไม่ให้ตัดเส้นรอบนอกรูปทรง ใช้วิธีการสร้างรูปทรงเปิดเข้าสู่พื้นหลัง เพื่อให้เกิดการประสานกลมกลืนระหว่างรูปกับพื้น การจัดภาพวัตถุในพิธีกรรมพุทธศาสนาให้ใช้มุมมองหลายระดับ คือ ระดับสายตา ระดับต่ำกว่าสายตา และระดับสูงกว่าสายตา

อภิปรายผลการวิจัย

ผลงานสร้างสรรค์ชิ้นที่ 1 ภาพผลงานชื่อ ภาพสะท้อนแห่งความศรัทธา 1 เป็นผลงานสร้างสรรค์ที่ใช้ค่าต่างแสงแสดงความรู้สึกสงบด้วยการไล่สีน้ำหนักรของแสงสว่างสู่เงามืด โดยแสงสว่างที่ตกกระทบวัตถุได้ใช้แสงเทียนในการสร้างน้ำหนักรอ่อนแก่ เพื่อสร้างความรู้สึกที่นุ่มนวล และสื่อถึงความรู้สึกสงบ ศรัทธา แสงสว่างจะถูกจัดอยู่เป็นกลุ่มในลักษณะของเส้นตรง รูปทรงของวัตถุจะเป็นรูปทรงเปิด มองเห็นเส้นรอบนอกของวัตถุเพียงบางส่วน สร้างความกลมกลืนระหว่างรูปและพื้น การสร้างความเนื้อจริงใช้การสะท้อนเรื่องราวทางพุทธศาสนา ลงบนวัตถุ โดยใช้แสงเทียนที่ถูกจุดอยู่ในพระอุโบสถสะท้อนลงบนวัตถุ อีกทั้งยังสร้างจินตนาการของพื้นที่ที่กำหนดขึ้นเอง โดยให้วัตถุวางอยู่บนพื้นน้ำ ซึ่งน้ำเป็นสัญลักษณ์ในการชำระล้างสิ่งสกปรก มลทิน ใช้ประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ทั้งพิธีมงคลและอวมงคล ส่วนกลวิธีระบายสีใช้วิธีการรองพื้นด้วยสีเข้ม จากนั้นระบายเรียบจากเข้มไปสู่อ่อนเพื่อสร้างความรู้สึกสงบ

ผลงานสร้างสรรค์ชิ้นที่ 2 ภาพผลงานชื่อ วัตถุแห่งความศรัทธา 1 เป็นผลงานสร้างสรรค์ที่ใช้ค่าต่างแสงแสดงความรู้สึกสงบด้วยการไล่น้ำหนักของแสงสว่างสู่เงามืด แสงสว่างที่ตกกระทบวัตถุเป็นแสงสว่างที่มีต้นกำเนิดจากเทียนไข ส่องกระทบภาชนะปรากฏเป็นภาพนูนต่ำของลวดลายภาชนะ แสงสว่างจะถูกจัดอยู่เป็นกลุ่มในลักษณะของเส้นตรงเพื่อสร้างความรู้สึกสงบภายในภาพ และใช้รูปทรงเปิดเพื่อสร้างความกลมกลืนระหว่างรูปกับพื้น อีกทั้งเป็นการลดความแข็งของรูปทรง การสร้างความเหนือจริงใช้การกลับค่าขนาดของวัตถุ วัตถุที่เล็กมีขนาดใหญ่ วัตถุใหญ่มีขนาดเล็ก เพื่อสะท้อนความรู้สึกที่ยิ่งใหญ่อันเกิดขึ้นจากพิธีกรรมทางพุทธศาสนา และเพิ่มความรู้สึกอลังการโดยการใช้มุมมองระดับสูงกว่าสายตา ส่วนกลวิธีระบายสีใช้วิธีการรองพื้นด้วยสีเข้ม จากนั้นระบายเรียบจากเข้มไปสู่อ่อนเพื่อสร้างความรู้สึกสงบ

ผลงานสร้างสรรค์ชิ้นที่ 3 ภาพผลงานชื่อ วัตถุแห่งความศรัทธา 2 เป็นผลงานสร้างสรรค์ที่ใช้ค่าต่างแสงแสดงความรู้สึกสงบด้วยการไล่น้ำหนักของแสงสว่างสู่เงามืด แสงสว่างจะถูกจัดอยู่เป็นกลุ่ม ไม่กระจายไปทั้งภาพ แสงสว่างที่ตกกระทบวัตถุได้ใช้แสงเทียนในการสร้างน้ำหนักอ่อนแก่ ซึ่งช่วยลดค่าความสว่างของแสงไม่ให้สว่างมากเกินไป แสงสว่างจากเทียนไขช่วยสร้างความรู้สึกศรัทธา รูปทรงของวัตถุใช้รูปทรงเปิดมองเห็นเส้นรอบนอกของวัตถุเพียงบางส่วน สร้างความรู้สึกกลมกลืนระหว่างรูปกับพื้น อีกทั้งยังช่วยสร้างความรู้สึกสงบเพิ่มมากขึ้น การสร้างความเหนือจริงของภาพใช้การสร้างจินตนาการโดยการสะท้อนบางส่วนของสถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนา ลงบนน้ำมันด์ เพื่อสื่อถึงความเชื่อความศรัทธาดีลึกลับของพิธีกรรมทางพุทธศาสนา อีกทั้งจัดวางวัตถุอยู่บนพื้นที่ที่กำหนดขึ้นเอง ซึ่งให้วัตถุวางอยู่บนพื้นน้ำ ซึ่งน้ำเป็นสัญลักษณ์ในการชะล้างสิ่งสกปรก มลทิน ใช้ประกอบพิธีกรรมต่างๆ ทั้งพิธีมงคลและอวมงคล ส่วนกลวิธีระบายสีใช้วิธีการรองพื้นด้วยสีเข้ม จากนั้นระบายเรียบจากเข้มไปสู่อ่อนเพื่อสร้างความรู้สึกสงบ

ผลงานสร้างสรรค์ชิ้นที่ 4 ภาพผลงานชื่อ ภาพสะท้อนแห่งความศรัทธา 2 เป็นผลงานสร้างสรรค์ที่ใช้ค่าต่างแสงแสดงความรู้สึกสงบด้วยการไล่น้ำหนักของแสงสว่างสู่เงามืด สร้างความกลมกลืนของน้ำหนักอ่อนแก่ โดยใช้แสงสว่างที่มีต้นกำเนิดจากเทียนไขเพื่อให้แสงมีความนุ่มนวล เกิดความรู้สึกสงบ ศรัทธา แสงสว่างถูกจัดให้อยู่เป็นกลุ่มเพื่อลดความขัดแย้งทางความรู้สึก รูปทรงของวัตถุใช้รูปทรงเปิดเพื่อสร้างความกลมกลืนระหว่างรูปกับพื้น เมื่อผสมกับการไล่น้ำหนักจากอ่อนไปสู่เข้มอย่างค่อยเป็นค่อยไปแล้วทำให้เกิดความรู้สึกที่สงบมากขึ้น ส่วนการสร้างภาพเหนือจริงใช้การสะท้อนเรื่องราวทางพุทธศาสนาลงบนวัตถุ โดยให้พระพักตร์ของพระพุทธรูปสะท้อนลงบนผาบาตร นอกจากนี้ยังสร้างจินตนาการของพื้นที่ที่กำหนดขึ้นเอง โดยให้วัตถุวางอยู่บนพื้นน้ำ ซึ่งน้ำเป็นสัญลักษณ์ในการชะล้างสิ่งสกปรก มลทิน ใช้ประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ทั้งพิธีมงคลและอวมงคล ส่วนกลวิธีระบายสีใช้วิธีการรองพื้นด้วยสีเข้ม จากนั้นระบายเรียบจากเข้มไปสู่อ่อนเพื่อสร้างความรู้สึกสงบ

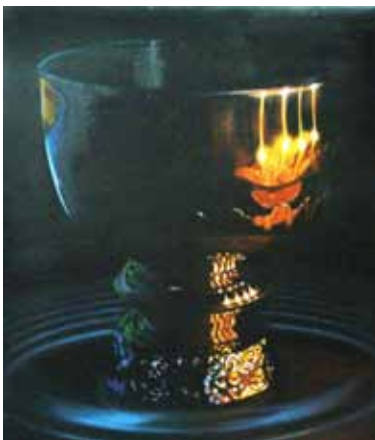
จากการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมทั้ง 4 ภาพ ผู้วิจัยได้ใช้แสงสว่างเป็นสัญลักษณ์ในการแทนค่าในเรื่องความดีงาม สอดคล้องกับที่ อธิติพล ตั้งโฉลก (2544 : 10) ในทางสัญลักษณ์ แสง ถูกใช้แทนความหมายของสิ่งที่ดีงามทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็นแสงเทียน แสงไฟ แสงจากหลอดไฟฟ้า และแสงจากดวงอาทิตย์ ล้วนแล้วแต่เป็นสัญลักษณ์สากลที่หมายถึง ความหวัง ความเจริญรุ่งเรือง พุทธิปัญญา หรือทางออกแห่งปัญหาและอุปสรรคต่างๆ และสร้างภาพเหนือจริงในงานจิตรกรรมโดยการจัดวางวัตถุให้อยู่ในสถานที่ที่ได้จินตนาการขึ้นมา สอดคล้องกับ กำจร สุนพงษ์ศรี (2549 : 264) ศิลปินนำภาพที่ปรากฏอยู่ในสายตาจากสภาพธรรมชาติมารับใช้ เพื่อแสดงเรื่องราวบรรยายประสบการณ์ในชีวิตของศิลปิน โลกแห่งความจริงของสรรพสิ่งต่างๆ ตามธรรมชาติ เปลี่ยนรูปมาเป็นความฝันและถูกฝันแปรออกมาในรูปศิลปกรรมอีก

ต่อหนึ่ง และการสร้างสรรค์ผลงาน ผู้วิจัยใช้วิธีการสร้างรูปทรงเปิด โดยให้เส้นรอบนอกของรูปทรงมองเห็นเพียงบางส่วนในบริเวณใดบริเวณหนึ่งเพื่อให้เกิดความกลมกลืนระหว่างรูปและพื้น ทำให้เกิดความรู้สึกที่นุ่มนวล และ การใช้เส้นภายในภาพจะใช้เส้นตรงและเส้นโค้งเป็นโครงสร้างหลัก เพื่อให้เกิดความรู้สึกสงบ นิ่ง มากขึ้น แม้บางภาพจะแสดงความเคลื่อนไหวก็จะเป็นความเคลื่อนไหวที่ไม่รุนแรง การจัดภาพจะปรับเปลี่ยนมุมมองให้เกิดความเหมาะสมและทำให้เกิดความน่าสนใจมากขึ้น โดยใช้มุมมองในระดับสายตา ระดับต่ำกว่าสายตา และระดับสูงกว่าสายตา ส่วนกลวิธีการวาดด้วยสีน้ำมันผู้วิจัยใช้วิธีการรองพื้นด้วยสีน้ำมันแทนการใช้สีอะคริลิก ทำให้สามารถระบายสีน้ำมันจากน้ำหนักเข้มไปสู่อ่อนได้ง่ายยิ่งขึ้น และใช้วิธีการระบายเรียบ สอดคล้องกับ โกลุสมสายใจ (2540 : 103) เป็นการระบายสีเพื่อแสดงความประณีต เรียบร้อย มีขอบเขตที่ แน่นอน เพื่อไม่ให้เกิดรอยฝีแปรงและให้ภาพมีความกลมกลืน โดยวิธีการคือ แบ่งพู่กันออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 คือพู่กันที่ใช้สำหรับการระบายสีน้ำมัน และกลุ่มที่ 2 คือพู่กันที่ใช้สำหรับการระบายเรียบ ซึ่งมีหน้าที่เกลี่ยสีน้ำมันให้เกิดความกลมกลืนกันโดยไม่ทิ้งร่องรอย ฝีแปรง นอกจากนั้นยังใช้ชนิดของสีให้ถูกต้องในส่วนของสีโปร่งใสและทึบแสง

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสร้างสรรค์ผลงานนิพนธ์ของนักศึกษา
2. เพื่อเป็นแนวทางให้ศิลปินหรือผู้สร้างสรรคงานศิลปะรู้จักการใช้ค่าต่างแสงในงานจิตรกรรม
3. เพื่อให้ให้นักศึกษาเข้าใจถึงความรู้สึกสงบแบบเหนือจริงบนวัตถุในพิธีกรรมพุทธศาสนา ด้วยกลวิธีสีน้ำมันบนผ้าใบ

ภาพการสร้างสรรค์ผลงาน

ภาพที่ 1. ภาพสะท้อนแห่งความศรัทธา 1, 2554, สีนํ้ามันบนผ้าใบ, 170 x 150 ซม.

ภาพที่ 2. วัตถุแห่งความศรัทธา 1, 2554, สีนํ้ามันบนผ้าใบ, 170 x 151 ซม.

ภาพที่ 3. วัตถุแห่งความศรัทธา 2, 2554, สีนํ้ามันบนผ้าใบ, 170 x 154 ซม.

ภาพที่ 4. ภาพสะท้อนความศรัทธา 2, 2554, สีนํ้ามันบนผ้าใบ, 170 x 154 ซม.

เอกสารอ้างอิง

- กำจร สุนพงษ์ศรี. (2523). **ศิลปะสมัยใหม่**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- . (2551). **ประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันตก 2 : ศิลปะยุคกลาง**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิเวศ หนนนท์. (2530). **แสงเงา**. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์.
- ปรีชา เกาทอง. (2522). **รูปทรงของแสงบนพื้นที่ของเงา**. วิทยานิพนธ์
ปริญญาศิลปมหาบัณฑิต สาขาจิตรกรรม ภาควิชาจิตรกรรม
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิโชค มุกตามณี และสุธี คุณาวิชยานนท์. (2540). **ศิลปะรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่
9**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิรัชญา ดวงรัตน์. (2544). **บรรยากาศแห่งความศรัทธา**. วิทยานิพนธ์
ปริญญาศิลปมหาบัณฑิต สาขาจิตรกรรมภาควิชาจิตรกรรม
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิรัตน์ พิชญ์ไพบูลย์. (2528). **ความเข้าใจศิลปะ**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุชาติ เกาทอง. (2532). **ศิลปะกับมนุษย์**. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์.
- อิทธิพล ตั้งโฉลก. (2543). **สีอันแห่งแสง**. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์พรีนติ้ง.